

quadern de divulgació cultural

Viatge a les arrels

Víctor García de Gomar, director adjunt per temes artístics del Palau de la Música Catalana

Sovint quan parlem de música contemporània pensem en “sorolls” i en la dificultat, no només d’apreciar-la, sinó d’escoltar-la. En aquest debat cal distingir entre la música que té qualitat i la que no en té. Sens dubte en el primer calaix trobem la música que respon a estètiques concretes, que ha fet aportacions qualitatives importants en el discurs de la història de la música i, per tant, mereix tenir un espai per ser recordada per les generacions futures. L’ampli conjunt d’obres de Joan Guinjoan està en aquest capítol. Ell és el millor exponent i el més

destacat continuador d’una gran escola de compositors estatals en la qual trobem insignes figures com Manuel de Falla, Isaac Albéniz, Enric Granados, Eduard Toldrà, Frederic Mompou i Xavier Montsalvatge.

El passat mes de gener, i corresponent a la invitació a participar a la presentació del darrer llibre sobre el mestre (*Joan Guinjoan, íntim. Les arrels del compositor riudomenc* d’Anton Marc Carparó i Maria Eugènia Perea), ens vam trobar a Riudoms per reivindicar els orígens d’un compositor amb una biografia única i impensable. La il·lusió de seguir el rastre envers els orígens del creador era molt estimulant. La seva és una vida de llibre (llibre com el que es va presentar): la seva vinculació amb el camp, la seva renúncia a la consideració d’hereu per servir la música i el transformador viatge a París. Uns inicis modestos que marquen el seu caràcter senzill i afable, i que alhora signen la seva música. Arrelada a la llum de la Mediterrània, amb els sons propis de la seva terra daurada del Baix Camp, amb traços post-impressionistes francesos i escrita amb una enorme tècnica i ofici, la seva música és vital,

Víctor García de Gomar el 20 de gener de 2013 a Riudoms en la presentació del llibre *Joan Guinjoan, íntim. Les arrels del compositor riudomenc*.
Foto: Alex Escoda Rojas.

s de Guinjoan

magnètica, atractiva i volcànica.

Els múltiples reconeixements avalen la seva trajectòria. De fet és el compositor espanyol viu amb els guardons més importants: Premio Iberoamericano Tomás Luis de Victoria, Premio Nacional de Música i Premi Ciutat de Barcelona. Al costat d'aquests importants premis és un dels pocs compositors nacionals (i únic català) al qual se li ha dedicat una Carta Blanca a l'Orquestra Nacional d'Espanya (al costat de Hans Werner Henze, Sofia Gubaidulina, Elliott Carter i seu estimat Henri Dutilleux). Durant aquesta mateixa temporada (2012-13) és el primer Compositor en residència al Palau de la Música Catalana.

Amb la meua arribada al Palau de la Música l'any 2011, es crea la figura del compositor en residència. Buscàvem la manera de donar més protagonisme a la creació musical contemporània i vam pensar que era millor concentrar la llum sobre l'obra d'un sol compositor. La comissió artística per unanimitat va decidir que Guinjoan havia de ser el primer en rebre aquest reconeixement. Les conseqüències eren distribuir, en tots els cicles de la temporada,

quinze obres de les quals tres són estrenes absolutes. Així, presentem el seu recent *Concert per a percussió i orquestra, Recordant Chopin* (obra per a piano), i *Encara és temps de somiar?*

“Amb els sons propis de la seva terra daurada del Baix Camp, amb traços post-impressionistes francesos i escrita amb una enorme tècnica i ofici, la seva música és vital, magnètica, atractiva i volcànica”

Encara, escrita per al Cor de Cambra del Palau de la Música.

Vaig arribar a l'obra de Guinjoan a partir de la seva obra *Dígraf* (peça obligada en el concurs internacional de piano Xavier Montsalvatge que aleshores portava a Girona). La seva proximitat entre

la seva preciosa casa a Monells i casa meua (a Millàs) va fer que ens poguéssim conèixer més. El major impacte amb la seva música (després de l'estrena de l'òpera *Gaudí*) va ser l'estrena de la Simfonia número 3 *Sincrotró Alba* a càrrec de l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya i un inspirat Ernest Martínez-Izquierdo. Va agradar-me tant que vaig anar a les tres sessions que es van oferir (divendres nit, dissabte tarda i diumenge matí). Crec que és una de les seves obres més rodones i des d'aleshores és la que més recomano per iniciar-se en el univers sonor del mestre.

Hi ha un frase preciosa del mateix Guinjoan: “Per a mi la felicitat musical es produeix quan creus que has trobat un segell d'autenticitat”. Sens dubte fa molt anys que ell ha trobat aquest segell que perseguia. Afegiria que la bellesa té múltiples formes de manifestar-se i que la música de Joan Guinjoan sens dubte n'és una. »

Desitgem molts anys d'èxits personals i musicals al nostre estimat Joan!

Joan Guinjoan: d'un compositor

Rosa Fernández García, doctora en Musicologia

Joan Guinjoan ha ultrapassat àmpliament els vuitanta anys, moment en què van coincidir dues commemoracions importants per a ell: la *Carta Blanca a Joan Guinjoan*, que li va dedicar l'Orquestra i Cors Nacionals d'Espanya, sota els auspicis del seu titular, Josep Pons, i el seu nomenament com a Compositor Resident al Palau de la Música de Barcelona; paral·lelament, Guinjoan va viure la presentació de dos llibres, sengles exposicions a l'Auditori Nacional d'Espanya i a la Biblioteca de Catalunya, i la celebració de diversos concerts importants que el continuen situant entre les files dels compositors més destacats del panorama artístic nacional, lloc que no ha deixat d'ocupar d'ençà que veieren la llum les seves primeres obres, ara ja fa gairebé cinquanta anys.

Amb motiu de la Carta Blanca, Guinjoan va tenir ocasió de pensar i de replantejar-se una sèrie de qüestions fonamentals des de la

perspectiva present, i així, revisitar mentalment el Guinjoan que fou pianista, crític, gestor, divulgador i, per damunt de tot, el qui fou, és i serà per sempre: compositor. Resulta

“El continuen situant entre les files dels compositors més destacats del panorama artístic nacional, lloc que no ha deixat d'ocupar d'ençà que veieren la llum les seves primeres obres”

difícil escollir els moments concrets on aturar-se en una biografia, la seva, tan plena d'activitats i de fites significatives; posats a escollir, ens quedem amb les reflexions més

compromeses del mestre, aquelles que l'han portat a comparèixer davant el seu públic com un músic sense concessions a la facilitat, un compositor compromès amb el moment que viu i que exprimeix fins al límit les possibilitats de les seves creacions, per tal de, després, no repetir-se mai en l'obra següent, seguint així la seva màxima de “mai no plagiar-se, ni tan sols a si mateix”. Guinjoan ha romàs fidel a aquesta màxima com a imperatiu estètic des dels primers temps de la seva formació parisenca, on va anar configurant un llenguatge que va virar de l'academicisme inicial al serialisme, encara que aquest darrer el cultivés poc temps i en poques obres, portat com estava per la necessitat d'investigar constantment nous horitzons i d'adaptar llenguatges per tal de trobar una síntesi de cultures musicals diferents.

El París dels primers seixanta fou un espai altament estimulants per a un creador. La Schola Cantorum

reflexions

Vista frontal de l'entrada de l'exposició "Carta Blanca a Joan Guinjoan" que va tenir lloc a Madrid l'any passat.
Foto: Alcoarte.

de la capital francesa i la proximitat de l'obra de Xenaquis, Boulez, Messiaen i Dutilleux, entre altres, li van permetre anar perfilant la seva manera de compondre i trobant el seu propi estil. Fou en aquesta etapa en què Guinjoan va aprendre a tractar el material musical amb rigor i precisió, a treballar amb l'exigència i l'ofici d'un bon artesà. Destaca d'aquesta etapa parisenca, en allò relatiu a la composició, l'ús de l'orquestració, apresa de Pierre Wissmer.

“Guinjoan es troba indagant, buscant, trobant i rebutjant nous sons per a noves obres, iniciant els passos següents d'un llarg camí que va començar a Riudoms, fa més de vuitanta anys”

I és aquesta utilització de llenguatges diferents el que serà un tret distintiu de la seva àmplia trajectòria. És el propi compositor qui sosté que al llarg de la seva vida ha practicat els més diversos llenguatges musicals, des de l'escriptura preciosista del Renaixement fins als sistemes nascuts de les avantguardes. Guinjoan ha pres com a segell personal l'axioma que “és terrible i fascinant enfrontar-se a si mateix”.

Fruit d'aquest enfrontament són les seves obres més emblemàtiques, nascudes moltes d'elles no pas de fets transcendents, sinó dels significats que emanen de les coses quotidianes. Guinjoan assumeix així la simbiosi d'estètiques que apareixen a la seva obra. Tal i com ell mateix manifesta, “jo assumeixo el compromís estètic que suposa l'ús de diferents llenguatges en una mateixa partitura, així com la incorporació de materials aliens quan aquests m'estimulen per crear alguna cosa pròpia. Aquesta actitud d'incorporar mentalment tot allò que em pugui ser d'utilitat s'aparta de l'eclecticisme quan hi ha un estil propi que ho unifica. En aquest sentit crec que tots els gèneres poden ser útils si ens trobem davant la presència d'un autèntic creador; les tres danses genials de *La història del soldat* de Stravinsky, derivades de l'anomenada música lleugera, en donen testimoni. Pel que fa al reconeixement del meu estil, crec que si compleixo amb les aspiracions del que acabo de dir, podem parlar d'alguna cosa de propi, en tant en quant amb la fusió de tots els elements esmentats i pròpiament a través d'ells mateixos puc transmetre a l'oient tot allò humorístic, dramàtic, espontani i alhora arcaic que pugui sorgir de la meva ment”.

Per a Guinjoan tan important és el fet de crear com el fet de comunicar, un aspecte, aquest darrer, secundari per a alguns artistes actuals, però que en Guinjoan adquireix vertadera carta de naturalesa. Ja des de les seves

primeres obres hi és present l'interès per estimular el públic, per arribar-hi amb un missatge nou i alhora compromès. Per això el compositor exigeix el bon fer dels intèrprets, a través del que ell ha denominat "humanització instrumental", que vol dir la intenció de buscar les màximes possibilitats tècniques i expressives dels instruments, sense ultrapassar amb això la seva estructura mecànica. És per això que moltes de les obres de Guinjoan han estat pensades per a intèrprets concrets, que les han fet seves al llarg dels anys, i que han sabut explotar les característiques compositives de l'escriptura guinjoaniana, com ara la construcció de fragments ambientals a base d'un particular llenguatge d'harmònics, l'escriptura de timbres o l'explotació del paràmetre rítmic. Tot plegat es decanta ja sigui subtilment ja sigui amb la força buscada en les seves més de cent obres, ja sigui a partir d'una inspiració pictòrica, teatral, literària o científica, com és el cas de l'etapa en què es troba actualment el compositor. En aquest darrer context inspirador han vist la llum obres com *Verbum*, *genoma in música* o la Simfonia número 3 *Sincrotró Alba*. Per a la composició d'ambdues obres, Guinjoan no va pas partir de plantejaments directament científics o matemàtics, sinó que foren les explicacions i les llargues hores de conversa amb els doctors Francesc Farré i Ramon Pascual el que li va servir d'estímul per despertar la seva imaginació.

Després de l'esplèndid

A la dreta de l'exposició "Carta Blanca a Joan Guinjoan" a Madrid.
Foto: Alcoarte.

Concert per a percussió i orquestra, Guinjoan es troba indagant, buscant, trobant i rebutjant nous sons per a noves obres, iniciant els passos següents d'un llarg camí que va començar a Riudoms, fa més de vuitanta anys, d'on va sortir amb la tenacitat, la humilitat, la constància i la fermesa que dóna el treball de la terra, i que l'ha portat a ser un dels compositors indiscutibles del present més universal. »

Traducció del castellà de Marc Vila Amigó.

quadern de divulgació cultural

Guinjoan íntim,

Xavier Garcia Pujades, escriptor i periodista

M'arriba notícia de la festassa que hi hagué fa uns dies a Riudoms (Baix Camp), presentant el llibre biogràfic *Joan Guinjoan, íntim. Les arrels del compositor riudomenc*, del qual són autors Anton Marc Caparó Pujol i Maria Eugènia Perea Virgili, i que ha editat el Centre d'Estudis Riudomencs "Arnau de Palomar", que ja porta, amb aquest, 27 volums publicats, tots ells dedicats a investigar, mantenir i difondre la memòria d'aquest tros de terra del Camp de Tarragona.

Rebo el llibre (els autors, a

qui no tinc el gust de conèixer, saben, però, que sóc amic d'anys i panys de Guinjoan), el llegeixo i em retrobo – gràcies a la fraseologia guinjoaniana admirablement transcrita pels biògrafs, com era el seu propòsit – amb la gràcia i el *salero* lingüístic amb què m'obsequiava, des de llavors i fins ara mateix, el músic i compositor quan el vaig conèixer, l'estiu de 1971 (apunt d'ajustar els seus 40 anys), a la redacció del *Diario de Barcelona*, on ell exercia la crítica musical, i en les

Salutacions al passadís de l'institut minuts abans de començar l'acte de presentació del llibre *Joan Guinjoan, íntim. Les arrels del compositor riudomenc*.
Foto: Àlex Escoda Rojas.

íntim Guinjoan

nostres passejades sortint del Palau de la Música, quan em contava, justament, moltes de les coses que en aquest llibre es recuperen per al gran públic, començant pels familiars i amics del poble i comarca que encara queden i per la gernació d'amics i seguidors que féu immediatament que es traslladà a la capital, a finals de 1952, per a començar-hi una vida completament dedicada a la música, després d'una primera part –de 1931, en què va néixer, fins l'any que marxà del poble– abocada també per complet a la feina pagesa familiar.

Aquest volum –que compta amb el suport de la Diputació de Tarragona, l'ajuntament de Riudoms i l'Institut Ramon Muntaner, i que reproduïx a la portada un detall de la partitura *La Rosa dels Vents*, cantata composta el 1971– és un retaule complet (fotogràfic, documental i dialogat) de la infantesa, adolescència i primera joventut, totalment lligada al poble, del noi Guinjoan, entremaliat, viu, inquiet, llaurador entre avellaners i capturat ja pels *sorolls* (que incorporaria a la seva música) que desprenia la realitat de la terra, dels torrents d'aigua enfurismada, dels animalons, el cel i el mar.

Era el Guinjoan en estat d'èxtasi camperol, sense saber-ho. Aquest llibre ens ho explica, com cap altre dels dedicats a ell, gràcies, repeteixo, a la

intuïció d'aquests dos joves riudomencs (paisans, per tant, del compositor) que van veure amb molt d'encert, el 2010, quan començaren a dialogar llargament a Barcelona amb el biografiat, que calia rescatar la prehistòria popular, rural i entranyable de la història posterior –urbana, acadèmica, viatgera i creativa– més coneguda de qui és considerat un dels grans compositors europeus des de la segona meitat del segle XX.

“Aquest volum és un retaule complet de la infantesa, adolescència i primera joventut, totalment lligada al poble, del noi Guinjoan”

Tot això em satisfà molt, perquè sé, també de primera mà, el que li costà arribar a ser el que avui ja tothom (i més encara qui sap com van les coses en aquest món) reconeix. El músic sempre ha remarcat –i en aquestes pàgines es destaca més d'una vegada– que la tenacitat i l'austeritat amb què ha hagut d'actuar i viure per a poder fer realitat el seu somni musical li venen de la terra, que va proveir-lo d'aquest caràcter

batallador, però també d'una humanitat plena de franquesa, bon humor i sentit comú admirables.

Amb poca gent com Guinjoan he rigut tant a l'hora d'escoltar-lo: tant és que expliqui un acudit com que conti les coses que li passen, que sempre tenen un ressò del surrealisme agrari viscut a Riudoms. El llibre publicat en honor seu en va ple (de la vida familiar al mas a la vida social i religiosa, de la guerra civil als inicis musicals a Reus i, en fi, del festeig amb la que seria la seva esposa, Monique Gispert, el seu àngel tutelar, filla també d'un home d'art riudomenc, als seus primers temps de Barcelona i París) i, tant com la biografia d'un artista, és el retrat d'una època en els seus diversos estrats geogràfics: del poble menut a les grans capitals.

Aquest poble menut –que ja no ho és tant com fa seixanta anys– haurà tingut el privilegi d'haver-hi vist néixer –a més de Gaudí i del Beat Bonaventura– aquest *Homenot* que porta un verb carregat d'avellaners i que, entre els premis i distincions que té, potser ja només li falta entrar sota pali a la Catedral de Tarragona. No m'ho perdria per res del món. »

Reproducció, amb permís exprés de l'autor, de l'article publicat a l'edició nacional d'El Punt Avui el dimarts 4 de febrer de 2013.

Joan Guinjoan: xiquet tossut de R

Josep Miquel Martí Rom, president del Centre Miró de Mont-roig i biògraf de Joan Guinjoan

“En aquest llibre hi ha les vivències de Joan Guinjoan, però també, i amb molt detall, la vida a Riudoms; la quotidiana amb els seus conreus i treballs, i la de les festes”

Escoltant l'Anton Marc Caparó Pujol i la Maria Eugènia Perea Virgili en les seves presentacions a l'Institut Joan Guinjoan de Riudoms (20 de gener) i a la Biblioteca de Catalunya (20 de febrer) sobre els seus diumenges al matí (de gener de 2010 a maig de 2012) al pis del compositor del carrer de Pàdua de Barcelona, parant l'orella a les seves vivències més riudomenques, em va dur a les sessions que amb el meu company (de tants llibres) Juan Manuel García Ferrer vàrem fer en el mateix pis aquell llunyà 1997. Fou l'origen d'un llibre i un documental. Continuant amb aquesta col·lecció de personatges de la cultura catalana, el 2010 vàrem treballar amb un altre músic, el Josep Maria Mestres Quadreny, bon amic de Guinjoan. Van assaborir dos vessants de la música contemporània. Mentre que a Guinjoan la composició era una prolongació de la seva etapa de pianista bevent dels clàssics per aventurar-se en camins de la

modernitat, per a Mestres Quadreny era una elucubració més teòrica i intel·lectual. Dos camins.

“Els meus orígens són a Riudoms...” començava Joan Guinjoan en la nostra llarga entrevista. No podia ser d'una altra manera, sempre ha estat orgullós del seu poble. Jo també sento Riudoms a prop. El meu pare era de Mont-roig, de cal Panadero, dels Martí del cinema; i un cosí de la meva mare es va casar a ca l'Eloi, el Josep Ferratges amb la Maria Teresa Cruset. Ara llegint el llibre de l'Anton Marc i la Maria Eugènia m'han vingut a la memòria, com les magdalenes de Proust, aquell plat de menjar blanc que ens donaven els parents després de la processó del Divendres Sant, o el ball a l'estiu a Sant Antoni i la passejada per la Fira de l'avellana. Ho he retrobat a bastament perquè en aquest magnífic llibre que ara s'ha publicat hi ha les vivències de Joan Guinjoan, però també, i amb molt detall, la vida a Riudoms; la quotidiana

(encara és) un Riudoms

amb els seus conreus i treballs, i la de les festes (caràcter religiós).

En aquest llibre hi trobem fonamentalment el Guinjoan afable i proper. M'imagino que deuria dir als autors: "què voleu que us digui (de la meva vida)?" Es l'hereu de cal Gebel-lí, del carrer Major número 17 i amb alguns trossos de terra, com el del mas del Barriac, on hi sojornaven a l'estiu.

El llibre podria ser una crònica de Riudoms dels anys trenta a cinquanta. Des dels milicians que cremaven esglésies i feien maldats a tot allò que feia olor de missa, fins a la revenja dels nacionals que arrabassaven les llibertats i enviaven els vençuts més significats al Castell de Pilats, a Tarragona. Alguns, cametes ajudeu-me, varen poder escapar a França. I la missa major dels diumenges amb els falangistes amb la camisa blava i els carlins amb la boina vermella. "A Riudoms, tomaques i processons", Guinjoan explica amb detall com era aquell

Rosa Fernández, Joan Guinjoan i Rosa Montalt a la Biblioteca de Catalunya, el 20 de febrer, durant la presentació del Quadern de divulgació cultural número 27.
Foto: Mateu Salvat Papió.

poble profundament carlí i religiós; ell mateix va anar a aquells cursets de cristiandat a Creixell que se'n deien *de colores*. Deien que hi podien anar de tots els colors, blaus i rojos. Aquest context franquista, comú a d'altres indrets, està conreat amb crestalls propis, riudomencs.

“Sempre Riudoms i sempre treballant. Ja ha passat els vuitanta i té una munió de projectes per endavant. El Joan continua amb la seva mala salut de ferro; sempre se'n surt”

Guinjoan viu subtilment en aquest entorn social (a Riudoms i a Barcelona). Però, quan surt a fora,

albira altres aires i tindrà com a amic l'Ernest Lluch, aquell ministre socialista assassinat per ETA. El Joan sabia que venia de pagès, que havia de treballar dur, de conrear durament les partitures. Sols l'interessaven aquells capitosos del franquisme o aquella aristocràcia de París per continuar amb la seva carrera musical. “Prou feina tenia amb la música”, ens diu.

En el llibre també hi ha aquells jocs de la canalla, com el de les boles o les bandes de lladres pels canyars... i algun carxot quan feies alguna trastada. També anar a joca a caçar merles, menjar la mona al castell d'Escornalbou el Dilluns de Pasqua... fins que a mig setembre arribaven les avellanes, que era el que donava els quartos per viure.

Tot d'una, als catorze anys, Guinjoan agafa un petit acordió d'un parent i es posa a tocar. Aviat li compraren un acordió amb el qual, d'oïda, tocà els ballables del moment. Com quan anaven a mar a l'agost, a passar uns dies a Vilafortuny, després de la Fira (Sant Llorenç). Escornalbou i Vilafortuny, eren les dues excursions dels riudomencs d'anys enrere.

Va començar a estudiar solfeig al mateix poble. Més tard, dues tardes a la setmana, amb bicicleta a Reus a aprendre piano. La resta de dies, treballar al camp i tocar el piano amb “una voluntat terrible... com una mula”. El Joan ens explica quan tocava el piano a les obres de teatre del centre de l'Acció catòlica, o quan

Rosa Fernández, Joan Guinjoan, Rosa Montalt, Maria Eugènia Perea i Anton Marc Caparó a la Biblioteca de Catalunya.
Foto: Mateu Salvat Papió.

s'estava a casa assajant hores i hores "amb el meu nyigui-nyigui" i que de tant en tant canviava a *El gitano señorito* una famosa cançó de moda, per acontentar els treballadors de la fusteria del costat. Algun concert a Riudoms i a Reus, i, el 1952, amb vint-i-un anys, cap a Barcelona. I d'aquí al món. No seria un hereu escampa, un bala perduda, com temia el seu pare. De tant en tant rebria un cistellet de verdura de Riudoms mentre cotitzava a la Seguretat Social a l'apartat de "payasos, brujos y artistas" a les actuacions en revetlles i festes. A París coneix la Monique Gispert, filla d'un riudomenc (el Pepet Cranxet) que marxà per no haver d'anar a la guerra d'Àfrica. El llibre continua repassant la llarga i reeixida trajectòria del nostre Guinjoan. Sempre hi haurà un record per Riudoms.

A més de repassar amb detall la seva relació amb el seu poble, el llibre relata alguns referents musicals riudomencs de la música de Guinjoan. Des de la cançó *Non, non* de quan s'anava a adorar el nen Jesús, el toc de corneta dels armats del Divendres Sant, el "bruuuum" dels aiguats de la riera de Maspujols (a tocar del Mas del Barriac), les campanes de l'església i el seu toc de difunts o (també) el xiscle de les gavines dels pinars de Vilafortuny. Ho trobem en algunes de les seves obres musicals. És Riudoms, és la vida de pagès.

Sempre Riudoms i sempre treballant. Ja ha passat els vuitanta i té una munió de projectes per endavant.

L'exposició "Joan Guinjoan, ara i aquí" estigué oberta del 9 de gener al 10 de març a la Biblioteca de Catalunya.
Foto: Mateu Salvat Papió.

El Joan continua amb la seva mala salut de ferro; sempre se'n surt.

Coi! Em fa gràcia veure'm citat en el llibre quan el Joan parla de quan li vaig fer conèixer de primera mà els paisatges de Miró a Mont-roig.

"Jo era tossut" diu el Joan, suposo que com deuen ser els autors d'aquest magnífic llibre, l'Anton Marc Caparó (de cal Toi) i la Maria Eugènia Perea (de cal Vellaneta, per part de mare). El llibre els ha costat tres anys de feina. Felicitacions! »

Vuitanta-un anys i enc

Maria Eugènia Perea Virgili

Quan el llibre *Joan Guinjoan, íntim. Les arrels del compositor riudomenc* li falten pocs dies per entrar a impremta, em torno a reunir amb ell al seu domicili barcelonès. Arribo puntual a dos quarts d'onze i em rep recent rasurat –encara desprèn olor de sabó d'afaitar–, més prim i, sobretot, content. Avui no és un dia qualsevol; avui fa vuitanta-un anys.

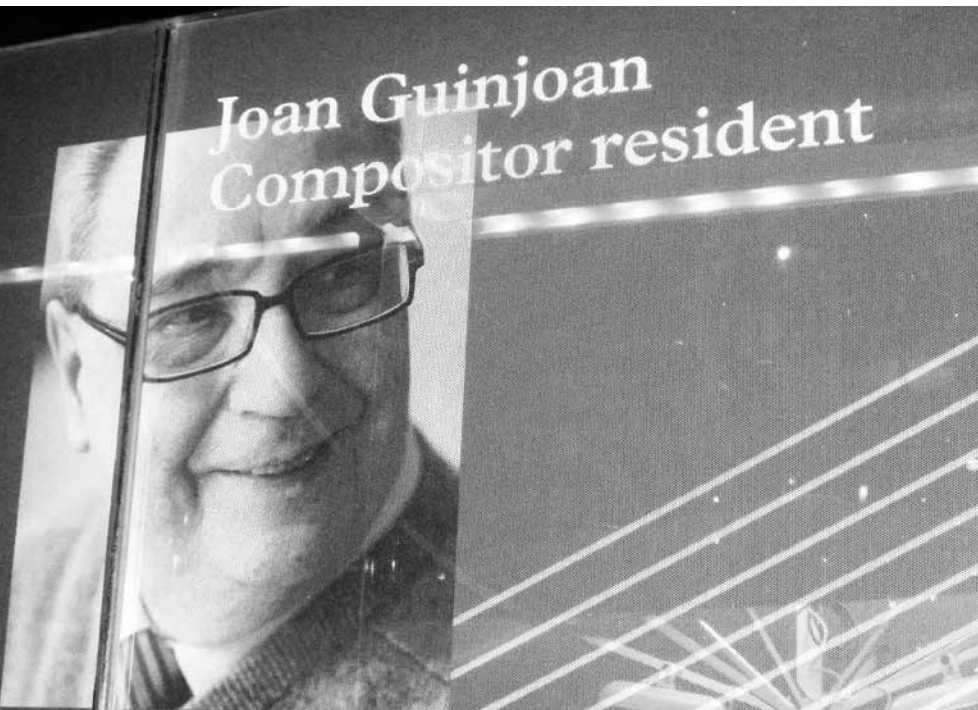
Després de saludar la seva dona, la Monique, que em recorda que ella el dia 18 –de desembre– en farà vuitanta-quatre, baixem a esmorzar a la bodega de sota de casa. Al Toni i al Jordi, els cambrers, que són quasi com

de la família, el primer que els diu és: “Ja em podeu felicitar, eh? Avui faig vuitanta-un anys”. I el mateix diàleg amb paraules calcades el repeteix cada vegada que es troba algun amic o conegut, perquè al carrer on viu, de Pàdua, coneix pràcticament tothom amb qui es creua: la noia que despatxa a la fleca on compra el pa, Artur Magalló, cirurgià i amic que desdejuna a la barra del bar –i que em demana que saludi el metge de capçalera de Riudoms, el senyor Carrascossa, perquè van estudiar junts– i la Montse Sunyé, una amiga que també trobem a la bodega.

“A mi posa'm el de sempre”. Ens asseiem cara a cara a la primera taula, la de sempre. “Ahir amb l'Iñaki Alberdi també ens vam asseure aquí. Va venir per tocar el seu acordió. Pesa trenta quilos, no sé com pot! Ell ara m'interpretarà els *Sons de la terra* al Museu de la Música el 27 de gener de 2013. Jo diria que és el millor acordionista del món”. Comencem a parlar de política, de les eleccions al Parlament de Catalunya de diumenge passat. Però no gaire. De seguida li serveixen un croissant i un cafè americà, i la conversa es desvia cap a la música.

Guinjoan es mostra feliç perquè aquesta temporada 2012-2013

Panell lluminós que indica la residència de Guinjoan al Palau de la Música Catalana.
Foto: Maria Eugènia Perea Virgili.

Ara és temps de somiar

l'han nomenat compositor resident al Palau de la Música Catalana. "Tinc l'agenda plena. Ja ho veureu al llibret que han editat al Palau amb la programació per a tota la temporada". En efecte, la tanda de concerts amb presència d'obra de Joan Guinjoan va començar el dissabte 6 d'octubre amb *Fanfara* i continuarà fins al mes de juny de 2013, amb un total d'onze peces. "Jo hauria de tindre un secretari perquè no dono l'abast i així em podria dedicar a escriure. Pensa que ja m'estan dient de presentar el *Concert per acordió i orquestra* i encara no he escrit ni una punyetera nota!" A dia d'avui, Guinjoan és encara un home realment ocupat: s'encarrega d'algunes feines domèstiques; va als seus assajos i concerts; atén premsa, admiradors i amics; i, quan troba temps, compon. "Ara acabo d'acabar *Encara és temps de somiar? Encara*, una obra mixta encàrrec del Conjunt de Cambra del Palau de la Música. El text és un poema de Màrius Torres. La Montse Sunyé, aquella senyora que ens hem trobat abans a la bodega –ara ja hem tornat al seu pis– em va proposar textos de Salvat-Papasseit i d'altres però al final em vaig quedar amb aquest del Màrius Torres, que em sembla molt adient per un conjunt de cambra. És un poema que s'entén bé, amb unes imatges

clares que no són ni molt menys com les de Salvat Papasseit"

Guinjoan és un home afectuós, complaent, de tracte proper, amb opinió pròpia, que parla sense embuts i amb un discurs fluid sigui quin sigui el tema. Això ho sap tothom. No cal dir que en el de la música, és el terreny en què millor se sent. Però en la dotzena llarga d'ocasions que he estat a casa seva, he comprovat que una de les coses que més l'omplen és parlar de bona música en general i que algú s'interessi per la seva. Per això quan m'ensenya la partitura d'*Encara és temps de somiar? Encara* i li faig preguntes concretes sobre l'obra per satisfer la meva curiositat, s'entusiasma, em respon amb explicacions acurades i fins i tot se'n va cap al Clavinova, apuja el volum i me'n va tocant fragments. Se salta alguns compassos, s'ajuda amb la veu i va comentant els passatges. "Veus? Comença amb boca closa, comença el baix i es van incorporant les altres veus: tenor, contralt i soprano (...) Hi ha llocs on la densitat de les veus crea un procés acústic global, que n'hi ha dos en aquesta obra".

"Jo ara faig el que em sembla, és a dir, poso el que em sona bé i prou. Abans sí que ho pensava molt,

em feia planificacions, matrius... i a pesar de tot encara ho faig una mica. Això sí, m'ha costat molt. Havia de durar dos o tres minuts i al final me n'han sortit uns nou. S'estrenarà el 2 de juny de 2013 a l'església de Sant Felip Neri de Barcelona. És una música que individualment per a cada veu no és difícil d'interpretar perquè no hi ha salts, grans intervals. És una melodia molt seguida. El problema serà quan s'ajuntin les quatre veus, per les dissonàncies. I això que en aquesta obra no hi he posat quarts de to!"

S'ha fet tard. És la una tocada del migdia i el telèfon no deixa de sonar. El feliciten d'arreu: del Liceu de Barcelona, de Brussel·les, de l'institut Joan Guinjoan de Riudoms... Just abans que ens acomiadem rep la trucada que més l'il·lusiona: "Era la meva néta, que ja té vint-i-sis anys!" Encara no ha penjat que truquen a la porta: la Maria Rosa Llorens, veïna i expianista de l'Orquestra Simfònica Ciutat de Barcelona, que just avui fa un any va acompanyar al piano el *Monòleg* (ària de l'òpera *Gaudí*) a la Residència d'Investigadors de Barcelona, ara li porta un plat de crema casolana per celebrar l'aniversari. "La fa boníssima, la crema, és com la que feia la mama". I abans que el tornin a reclamar, ens acomiadem fins la propera. »